EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 20. 5. 2015
COM(2015) 204 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o povinnom označovaní krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu v prípade nespracovaných potravín, jednozložkových výrobkov a zložiek, ktoré predstavujú viac ako 50 % potraviny

OBSAH

1. Úvod ... 2

2. Povinné a dobrovoľné označovanie ... 3

3. Vymedzenie pojmov týkajúcich sa predmetných potravín ... 3

4. Prehľad situácie v odvetví a dodávateľskom reťazci ... 4

4.1. Prehľad situácie v potravinárskom odvetví EÚ ... 4

4.2. Prehľad situácie v dodávateľskom reťazci v rámci výroby potravín ... 4

4.3. Používanie dobrovoľného označovania pôvodu a systémy kvality EÚ ... 4

5. Postoje spotrebiteľov k informáciám o pôvode potravín ... 5

6. Možné scenáre a spôsoby označovania pôvodu týkajúce sa označovania pôvodu nespracovaných potravín, jednozložkových výrobkov a zložiek, ktoré predstavujú viac ako 50 % potraviny ... 6

7. Analýza nákladov a prínosov jednotlivých scenárov ... 6

7.1. Vplyv na správanie spotrebiteľov ... 6

7.2. Hospodárske vplyvy ... 7

7.2.1. Prevádzkové náklady PPP ... 7

7.2.2. Vplyv na vnútorný trh a na medzinárodný obchod ... 8

7.2.3. Administratívna záťaž podnikov ... 8

7.2.4. Dodatočná záťaž verejných orgánov ... 8

7.2.5. Náklady pre spotrebiteľov ... 9

7.2.6. Environmentálne vplyvy ... 9

7.3. Náklady a prínosy vyplývajúce z rôznych scenárov ... 9

8. Závery ... 11

1. ÚVOD

V článku 26 ods. 5 a 6 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom (ďalej len „nariadenie IPS“)[1] sa od Komisie vyžaduje, aby Európskemu parlamentu a Rade predložila súbor správ týkajúcich sa možnosti rozšíriť povinné označovanie pôvodu v prípade týchto kategórií potravín:

a) iné druhy mäsa ako hovädzie, bravčové, ovčie, kozie a hydinové mäso;

b) mlieko;

c) mlieko, ktoré sa používa ako zložka v mliečnych výrobkoch;

d) nespracované potraviny;

e) jednozložkové výrobky;

f) zložky, ktoré predstavujú viac ako 50 % potraviny.

Táto správa sa týka nespracovaných potravín, jednozložkových výrobkov a zložiek, ktoré predstavujú viac ako 50 % potraviny.

Podľa článku 26 ods. 7 nariadenia IPS sa má v tejto správe uvádzať analýza:

– potreby spotrebiteľa byť informovaný,

– uskutočniteľnosti daného označovania a

– nákladov a prínosov zavedenia predmetných opatrení vrátane právnych vplyvov na vnútorný trh a vplyvu na medzinárodný obchod.

Táto správa vychádza najmä z výsledkov externej štúdie objednanej GR SANTE, ktorú uskutočnilo Konzorcium pre hodnotenie potravinového reťazca (FCEC)[2] a analyzujú sa v nej výsledky prieskumov a prípadových štúdií týkajúcich sa spotrebiteľov.

GR GROW vykonalo test týkajúci sa MSP, ktorého výsledky sú zahrnuté v štúdii FCEC.

---

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 18).

[2] Štúdia o povinnom označovaní krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu v prípade nespracovaných potravín, jednozložkových výrobkov a zložiek, ktoré predstavujú viac ako 50 % potraviny – konečná správa – Konzorcium pre hodnotenie potravinového reťazca (Food Chain Evaluation Consortium, FCEC): http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/foodlabelling/index_en.htm.

2. POVINNÉ A DOBROVOĽNÉ OZNAČOVANIE

V súčasnosti platné pravidlá týkajúce sa povinného označovania pôvodu existujú v niekoľkých sektoroch, medzi ktoré patria sektory medu[3], ovocia a zeleniny[4], rybárstva[5] (okrem rybárskych produktov ako spracované alebo konzervované ryby), hovädzieho mäsa a výrobkov z neho[6], olivového oleja[7], vinárstva[8], vajec[9] a dovážanej hydiny[10].

Nariadením IPS sa zaviedlo povinné označovanie pôvodu čerstvého, chladeného alebo mrazeného mäsa z ošípaných, oviec, kôz a hydiny, ktorého podmienky sa stanovujú vo vykonávacom nariadení Komisie (EÚ) č. 1337/2013[11].

Okrem týchto pravidiel týkajúcich sa povinného označovania pôvodu môžu PPP z vlastnej iniciatívy uvádzať označenie krajiny alebo oblasti pôvodu za predpokladu, že dodržiavajú uplatniteľné ustanovenia nariadenia IPS.

3. VYMEDZENIE POJMOV TÝKAJÚCICH SA PREDMETNÝCH POTRAVÍN

Pojem „nespracované potraviny“ je vymedzený v nariadení IPS. Tento pojem sa týka potravín, ktoré neboli podrobené spracovaniu a zahŕňa výrobky, ktoré boli delené, rozkúskované, oddelené, nakrájané na plátky, vykostené, jemne rozomleté, zbavené kože, mleté, narezané, očistené, orezané, lúpané, drvené, chladené, mrazené, hlboko zmrazené alebo rozmrazené. Za nespracované výrobky sa považuje napríklad múka, ryža či sekané zeleninové šaláty.

---

3 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 1671).

4 Nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007 z 22. októbra 2007 o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov) a vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 543/2011 zo 7. júna 2011, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o sektory ovocia a zeleniny a spracovaného ovocia a zeleniny (Ú. v. EÚ L 157, 15.6.2011, s. 1 – 163).

5 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1379/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej organizácii trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 1).

6 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 zo 17. júla 2000, ktorým sa zriaďuje systém identifikácie a registrácie hovädzieho dobytka, o označovaní hovädzieho mäsa a výrobkov z hovädzieho mäsa (Ú. v. ES L 204, 11.8.2000, s. 1).

7 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 29/2012 z 13. januára 2012 o obchodných normách na olivový olej (Ú. v. EÚ L 12, 14.1.2012, s. 14 – 21).

8 Nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007 z 22. októbra 2007 o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov).

9 Nariadenie Komisie (ES) č. 589/2008 z 23. júna 2008, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007 o obchodných normách pre vajcia (Ú. v. EÚ L 163, 24.6.2008, s. 6 – 23).

10 Nariadenie Komisie (ES) č. 543/2008 zo 16. júna 2008, ktorým sa zavádzajú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007 o obchodných normách pre hydinové mäso (Ú. v. EÚ L 157, 17.6.2008, s. 46 – 87).

11 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 1337/2013 z 13. decembra 2013, ktorým sa stanovujú pravidlá pre uplatňovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011, pokiaľ ide o uvedenie krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu pre čerstvé, chladené a mrazené mäso z ošípaných, oviec, kôz a hydiny (Ú. v. EÚ L 335, 14.12.2013, s. 19).

V nariadení IPS sa však neuvádza žiadne vymedzenie pojmu „jednozložkové výrobky“. Na účely tejto správy sa pod takýmito výrobkami rozumejú výrobky, ktoré obsahujú len jednu zložku alebo surovinu. Príkladmi takýchto výrobkov, vyrobených bez pridania prídavných látok alebo soli, sú cukor, paradajkový pretlak, rastlinné oleje rovnakého rastlinného pôvodu alebo mrazené zemiakové hranolčeky.

V nariadení IPS sa neuvádza ani žiadne vymedzenie pojmu „zložky, ktoré predstavujú viac ako 50 % potraviny“, ani vymedzenie toho, na čo sa vzťahuje hraničná hodnota 50 % (objem, hmotnosť a pod.). Medzi zložky spadajúce do tejto kategórie by mohli patriť napríklad paradajky v paradajkovej omáčke, ovocie v ovocných šťavách či múka obsiahnutá v chlebe (pekárenské odvetvie).

4. PREHĽAD SITUÁCIE V ODVETVÍ A DODÁVATEĽSKOM REŤAZCI

4.1. Prehľad situácie v potravinárskom odvetví EÚ

Odvetvie potravín a nápojov EÚ dosahuje obrat vo výške 1 048 miliárd EUR, vytvára pridanú hodnotu v objeme 206 miliárd EUR a zamestnáva 4,2 milióna ľudí, vďaka čomu sa stáva najväčším výrobným odvetvím a popredným „zamestnávateľom“ v EÚ.

V tomto odvetví pôsobí 286 000 podnikov, z ktorých až 99 % sú MSP (vrátane mikropodnikov).

4.2. Prehľad situácie v dodávateľskom reťazci v rámci výroby potravín

PPP z EÚ si vo väčšine potravinárskych odvetví obstarávajú suroviny z viacerých zdrojov. Komodity, ako je káva alebo múka, si kvôli zachovaniu požadovanej kvality výrobku a zabráneniu rozdielom vzhľadom na sezónnosť vyžadujú rôzne zdroje surovín. Ďalším kľúčovým parametrom je cena, v záujme minimalizovania nákladov sa často mení aj pôvod suroviny. Podľa štúdie FCEC pri použití viacerých zdrojov surovín až 50 % PPP trikrát ročne alebo ešte častejšie strieda miesta pôvodu svojich zložiek. So zvyšujúcou sa komplexnosťou a rafinovanosťou dodávateľského reťazca sa čoraz viac komplikuje aj označovanie pôvodu.

Pokiaľ ide o vysledovateľnosť vyžadovanú v zmysle právnych predpisov EÚ o bezpečnosti potravín[12], PPP musia byť schopní identifikovať svojich priamych dodávateľov a zákazníkov. Daná vysledovateľnosť v rámci reťazca („jeden krok dopredu a jeden dozadu“) je zvyčajne jediným možným spôsobom realizácie vysledovateľnosti a len 29 % PPP rámec tejto požiadavky prekračuje vytvorením ešte komplexnejšieho systému vysledovateľnosti.

4.3. Používanie dobrovoľného označovania pôvodu a systémy kvality EÚ

Z konzultácií so zainteresovanými stranami vyplynulo, že v rámci potravinárskeho odvetvia, na ktoré sa daná správa vzťahuje, sa dobrovoľné označovanie pôvodu

[12] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, 1.2.2002, s. 1).

používalo len zriedka. Takéto systémy sa používajú len pri menšej časti celkového objemu výroby daného výrobku (napríklad < 1 % celkového trhu s kávou), a najmä v prípade segmentu s vysokou hodnotou. Výrobky označené logom systému kvality EÚ, ako je napr. chránené označenie pôvodu (CHOP), chránené zemepisné označenie (CHZO) alebo zaručená tradičná špecialita (ZTŠ), nie sú vo väčšine kategórií potravín uvedených v správe zastúpené v markantnom počte. Takéto označenia nepredstavujú vždy označenia pôvodu surovín, môžu však súvisieť napríklad s regionálnym know-how a odkazovať na miesto výroby.

5. POSTOJE SPOTREBITEĽOV K INFORMÁCIÁM O PÔVODE POTRAVÍN

Zo spotrebiteľského prieskumu vyplýva, že označovanie pôvodu patrí medzi aspekty ovplyvňujúce správanie spotrebiteľov a radí sa hneď za takými faktormi, ako sú cena, chuť, dátum spotreby a dátum minimálnej trvanlivosti, praktickosť a/alebo vzhľad výrobku.

Zdá sa, že v prípade výrobkov analyzovaných v predmetnej štúdii je záujem o označovanie pôvodu všeobecne nižší. Napriek tomu o takéto označovanie prejavili záujem až tri štvrtiny spotrebiteľov zaradených do dotazníka v rámci štúdie FCEC. Podľa štúdie FCEC spotrebitelia vyjadrili záujem o uvádzanie miesta poľnohospodárskej výroby, ktoré považujú za rovnako dôležité ako uvádzanie miesta výroby. Pri objasňovaní konkrétnych prípadov však spotrebitelia jasne uprednostňujú informácie týkajúce sa miesta výroby.

Prevažná väčšina opýtaných by uprednostnila informácie o pôvode na úrovni krajiny.

Pokiaľ ide o dôvody záujmu spotrebiteľov o označovanie pôvodu, medzi členskými štátmi existujú významné rozdiely. Podľa 42,8 % respondentov z EÚ by sa označovanie pôvodu využívalo aj na uprednostňovanie vnútroštátne či miestne vyrobených potravín pred potravinami s iným pôvodom. 12,9 % spotrebiteľov z EÚ si myslí, že účelom označovania pôvodu je zaručenie kvality potravinových výrobkov. V prípade 12,8 % spotrebiteľov stoja za záujmom o dané označovanie dôvody súvisiace so životným prostredím. 10,8 % spotrebiteľov by sa vďaka označovaniu pôvodu cítilo istejšie, pokiaľ ide o bezpečnosť potravín, ktoré nakupujú.

Je však potrebné poznamenať, že zatiaľ čo niektoré z uvedených dôvodov záujmu o označovanie pôvodu potravín možno považovať za oprávnené (napr. podpora miestnej výroby, vlastnosti výrobku a environmentálne otázky), iné uvádzané dôvody nie sú primerané. Ide konkrétne o prípad, keď sa pôvod výrobku dáva do súvisu s jeho bezpečnosťou – výrobky vyrobené kdekoľvek v EÚ alebo dovezené do EÚ totiž musia byť „bezpečné“. Hlavným cieľom právnych predpisov EÚ v oblasti potravín je predsa zaistiť bezpečnosť potravín. Z auditov, ktoré vykonali zodpovedné útvary Komisie (Potravinový a veterinárny úrad Generálneho riaditeľstva pre zdravie a bezpečnosť potravín) v členských štátoch, vyplynuli dostatočné dôkazy týkajúce sa trvale vysokej úrovne bezpečnosti potravín zaistenej vďaka vykonávaniu právnych predpisov EÚ. Obdobne sa vykonávajú aj audity v tretích krajinách s cieľom zabezpečiť, aby vyvážané výrobky spĺňali bezpečnostné normy EÚ.

Dôkazy týkajúce sa vôle spotrebiteľov zaplatiť si za informácie o pôvode sú rozptýlené a niekedy protichodné, čo možno pripísať skresleniu údajov v dôsledku použitej metodiky. Z predchádzajúcich štúdií venovaných „platobnej ochote“ spotrebiteľov je zrejmé, že napriek záujmu o dané informácie spotrebitelia nie sú kvôli týmto informáciám ochotní nakupovať výrobky za vyššiu cenu[13]. Podľa odhadov uvedených v štúdii FCEC však ochota spotrebiteľov platiť za výrobky analyzované v danej štúdii dosahuje vysokú úroveň (+ 30 % za informácie na úrovni EÚ, + 40 až 50 % za informácie na úrovni krajiny). Zároveň treba poznamenať, že existuje značný rozdiel medzi úmyslami a skutočným správaním spotrebiteľov.

6. MOŽNÉ SCENÁRE A SPÔSOBY OZNAČOVANIA PÔVODU TÝKAJÚCE SA OZNAČOVANIA PÔVODU NESPRACOVANÝCH POTRAVÍN, JEDNOZLOŽKOVÝCH VÝROBKOV A ZLOŽIEK, KTORÉ PREDSTAVUJÚ VIAC AKO 50 % POTRAVINY

Na účely tejto správy sa analyzujú tieto scenáre:

– Scenár 1: dobrovoľné označovanie pôvodu (*status quo*),

– Scenár 2: povinné označovanie pôvodu na úrovni členského štátu EÚ/krajiny mimo EÚ alebo na úrovni členského štátu EÚ/tretej krajiny,

– Scenár 3: povinné označovanie pôvodu s uvedením členského štátu alebo tretej krajiny,

– Scenár 4: povinné označovanie iných zemepisných celkov (regiónov).

Pri scenároch 2, 3 a 4 sa pri pre troch hlavných kategóriách výrobkov skúmali rôzne možnosti:

– Možnosť a) – miesto výroby: pôvod by sa vymedzil v Colnom kódexe, t. j. išlo by o krajinu, v ktorej sa výrobok úplne získal alebo kde sa vykonala jeho posledná podstatná zmena,

– Možnosť b) – miesto poľnohospodárskej výroby hlavných surovín, t. j. miesto zberu ovocia, zeleniny a obilnín, alebo v prípade spracovaných produktov rybolovu miesto rybolovu,

– Možnosť c) – kombinácia obidvoch vyššie uvedených možností.

7. ANALÝZA NÁKLADOV A PRÍNOSOV JEDNOTLIVÝCH SCENÁROV

7.1. Vplyv na správanie spotrebiteľov

V scenári 1 by rozsah informácií o pôvode závisel od spotrebiteľského dopytu. Ceny potravín sa neovplyvnia. Táto možnosť by vyhovovala spotrebiteľom, ktorí cenám potravín prikladajú veľký význam. Nové pravidlá o dobrovoľnom označovaní

[13] Správa Európskemu parlamentu a Rade o povinnom označovaní krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu v prípade mäsa, ktoré sa používa ako zložka [COM(2013)755].

pôvodu by však zabránili uvedeniu spotrebiteľov do omylu, pokiaľ ide o skutočný pôvod hlavnej zložky potraviny, pri ktorej sa uvádza istý pôvod, pretože v prípade iného pôvodu hlavnej zložky by sa táto informácia musela uvádzať.

Scenár 2 by spotrebiteľov uspokojil len vtedy, keby daný výrobok vnímali ako bezpečnejší alebo kvalitatívne lepší v porovnaní s krajinami mimo EÚ, čo však nie je isté. Táto úroveň informácií sa navyše často považuje za príliš všeobecnú, a tak nie hodnu toho, aby dodatočné náklady na ňu niesli koneční spotrebitelia, aj keď tieto dodatočné náklady môžu byť nižšie ako pri scenároch 3 a 4.

Očakáva sa, že scenár 3 povedie k vyššej spokojnosti spotrebiteľov, ale v porovnaní so scenárom č. 2 bude mať aj väčší vplyv na výrobné náklady, a preto zároveň prinesie výraznejšie zvýšenie ceny pre spotrebiteľov. Vplyv takéhoto označovania pôvodu by mal za následok aj uprednostňovanie domácich výrobkov.

Zdá sa, že spotrebitelia nebudú považovať štvrtý scenár za vhodnejší v porovnaní s možnosťou označovania pôvodu na úrovni krajiny. Očakáva sa, že táto možnosť povedie k oveľa vyšším dodatočným nákladom pre PPP, a teda aj k vyšším cenám pre spotrebiteľov.

7.2. Hospodárske vplyvy

Vzhľadom na skeptickosť PPP voči realizovateľnosti scenára 4 a nedostatok výraznejšieho záujmu spotrebiteľov o tento scenár v porovnaní so scenárom č. 3 sa predložili údaje o hospodárskom vplyve len v súvislosti s prvými troma scenármi.

Keďže sa štúdia zaoberá širokým spektrom kategórií potravín, nebolo možné predložiť súhrnné údaje o hospodárskom vplyve. Vyčíslenie hospodárskych vplyvov sa preto ponechalo na úrovni konkrétnych prípadových štúdií a uvádza sa v štúdii FCEC.

7.2.1. Prevádzkové náklady PPP

V prípade scenára 1 by sa prevádzkové náklady ponechali na súčasnej úrovni. Podľa scenárov 2 a 3 musia PPP, ktoré sa rozhodli pre jediné miesto pôvodu alebo obmedzený počet miest pôvodu, čeliť dodatočným prevádzkovým nákladom (jednorazovým alebo opakovaným) vzhľadom na potrebné úpravy obstarávacích postupov, systémov vysledovateľnosti, výrobných postupov, balenia a postupov týkajúcich sa odbytu. V rámci scenára 3 sa prevádzkové náklady podľa odhadov zvýšia o 10 až 15 % v prípade odvetví, ktoré nevyužívajú veľa rôznych miest pôvodu, no vo viacerých prípadoch môžu dosiahnuť až 30 %.

Niektoré z týchto nákladov by sa mohli zmierniť v prípade výberu scenára 2 , alebo v prípade realizácie scenára 3 s možnosťou na označení uvádzať niekoľko krajín (čím by sa pri danom výrobku povolilo uvádzanie viacerých miest pôvodu, alebo by sa zároveň povolilo označovanie rôznych miest pôvodu, ktoré sa mohli postupne vyskytnúť v priebehu výroby).PPP takisto odhadujú možnosť, ktorá si vyžaduje označovanie miesta výroby vo všeobecnosti za menej nákladnú ako označovanie miesta poľnohospodárskej výroby, a to z dôvodu nižšieho počtu výrobných miest v

porovnaní s počtom miest pôvodu surovín, ako aj z dôvodu potrebného menej rozsiahleho systému vysledovateľnosti.

7.2.2. Vplyv na vnútorný trh a na medzinárodný obchod

V rámci scenára 2 sa neočakáva ovplyvnenie vnútorného trhu, keďže sa v tomto scenári nezohľadňujú rozdiely medzi miestami pôvodu z jednotlivých členských štátov. V závislosti od reakcie spotrebiteľov na označovanie pôvodu v EÚ/mimo EÚ, ako aj od prispôsobenia obstarávacích postupov podnikaných PPP môže dôjsť k ovplyvneniu medzinárodného obchodu, čo vyvoláva otázku platnosti medzinárodných obchodných dohôd v súvislosti s niektorými výrobkami analyzovanými v danej štúdii, medzi ktoré patrí napríklad cukor. Tretie krajiny takisto zdôraznili svoje obavy týkajúce sa potenciálneho poklesu vývozu do EÚ z dôvodu dodatočných nákladov na výrobu a označovanie, ako aj z dôvodu predpokladaného prechodu PPP z EÚ k dodávateľom z EÚ.

Okrem dosahu na medzinárodný obchod, ktorý je v prípade scenára 3 podobný vplyvu pri scenári 2, zo scenára 3 vyplýva aj riziko ovplyvnenia vnútorného trhu, pričom existuje možnosť vytvorenia dodávateľských reťazcov s prevažne domácimi potravinami, keďže takmer polovica respondentov uviedla, že by uprednostnila domáce výrobky. Hoci by o výrobky EÚ mohli mať záujem spotrebitelia na trhu EÚ, na základe tohto scenára by na medzinárodnom trhu PPP z EÚ negatívne pociťovali dodatočnú záťaž a nepružnosť obstarávacích postupov.

7.2.3. Administratívna záťaž podnikov

PPP, ktorí pracujú so surovinami rôzneho pôvodu, by museli znášať ďalšiu administratívnu záťaž v súvislosti so záznamami týkajúcimi sa pôvodu dodávaného tovaru a prispôsobovaním systému vysledovateľnosti. Významnú časť dodatočnej záťaže by predstavovali fixné náklady, ktoré by negatívne pociťovalo oveľa viac MSP. Nepocítili by ich len tie MSP, ktoré získavajú suroviny z jedného miesta pôvodu alebo z obmedzeného počtu miest pôvodu.

Scenár 1 by viedol len k zanedbateľnej administratívnej záťaži, ktorá by sa týkala len podnikov uvádzajúcich pôvod konečnej potraviny, ktorý je iný ako pôvod jej základnej zložky (zložiek). Okrem toho z odhadov v rámci scenára 2 vyplýva oproti scenáru 3 celková nižšia záťaž, ktorá je nižšia v prípade možnosti a) v porovnaní s možnosťou b).

7.2.4. Dodatočná záťaž verejných orgánov

Pokiaľ ide o verejné orgány, odhady zvýšenia nákladov na kontrolu sa podľa jednotlivých členských štátov rôznia. Za predpokladu, že nedôjde k zvýšeniu finančných prostriedkov prideľovaných kontrolným orgánom zo štátneho rozpočtu, môžu tieto nové pravidlá viesť k zníženiu frekvencie kontrol alebo k zmene priorít, čo by vzhľadom na absenciu analytickej metódy na kontrolu pôvodu potravín mohlo vyústiť do vyššieho rizika podvodu.

7.2.5. Náklady pre spotrebiteľov

Poskytovanie informácií o pôvode pravdepodobne povedie k zvýšeným nákladom, ktoré sa zaiste prenesú najmä na spotrebiteľa (na základe štúdie FCEC). Podľa tejto štúdie bude význam tohto zvýšenia nákladov oscilovať medzi málo významným zvýšením nákladov a výrazným zvýšením, v závislosti od danej potraviny, potravinárskeho odvetvia, ale aj konkrétneho členského štátu.

Nie je pravdepodobné, že by v dôsledku scenára 1 došlo k celkovému zvýšeniu cien. Daný scenár by mohol mať vplyv len na výrobky s dobrovoľne uvedenými informáciami o pôvode.

Scenár 3 (a v menšej miere aj scenár 2) by mohol v prípade zásadného nárastu nákladov viesť k zníženiu spotreby potravinových výrobkov uvedených v správe, alebo k vyššiemu rozpočtu spotrebiteľa určeného na nákup týchto potravín, pričom často môže ísť o základné potraviny.

Treba poznamenať aj to, že v prípade scenára č. 3 by domáci charakter potravinového reťazca mohol mať vplyv na zamestnanosť v dôsledku reorganizácie potravinárskeho výrobného reťazca, čo by malo v istom smere pozitívny, v inom zase negatívny dosah.

7.2.6. Environmentálne vplyvy

Zavedenie záväzných pravidiel týkajúcich sa pôvodu informácií môže viesť k nárastu objemu potravinového odpadu a nižšej energetickej účinnosti vzhľadom na niekoľkonásobný počet výrobných liniek alebo šarží, množstvo rôznych potravinových výrobkov (skladované jednotky) na trhu EÚ, ako aj distribučných kanálov potrebných na ich dodávku. Tento vplyv by bol v prípade scenára 3 oveľa výraznejší ako pri scenári 2, zatiaľ čo scenár 1 by nemal žiadny, alebo len minimálny vplyv.

Scenáre 2 a 3 by sa však mohli poslúžiť pri stimulovaní spotreby výrobkov vyrábaných na miestnej úrovni, čo by mohlo mať vďaka obmedzeniu potenciálneho znečistenia z dopravy pozitívny vplyv na životné prostredie.

7.3. Náklady a prínosy vyplývajúce z rôznych scenárov

V tejto tabuľke sa uvádza súhrn výhod a nevýhod rôznych scenárov týkajúcich a označovania pôvodu.

Scenáre		**Vplyv na spotrebiteľov podľa štúdie FCEC**	**Hospodárske vplyvy podľa štúdie FCEC**
Scenár 1 – zachovanie dobrovoľného označovania pôvodu	Náklady	V tomto scenári sa nezaručuje, že sa spotrebiteľom budú systematicky poskytovať informácie o pôvode	Dodatočné prevádzkové náklady by sa obmedzili na minimum Obmedzená administratívna záťaž podnikov a verejných orgánov Žiadne alebo len obmedzené zvýšenie cien

Scenáre		Vplyv na spotrebiteľov podľa štúdie FCEC	Hospodárske vplyvy podľa štúdie FCEC
	Prínosy	Ceny potravín by sa zachovali na ich súčasnej úrovni s výnimkou prípadov, keď sa uplatňuje dobrovoľné označovanie pôvodu a keď sa líši pôvod základnej zložky Spotrebitelia, ktorí pôvodu výrobku neprikladajú osobitnú dôležitosť, by nemuseli znášať dodatočné náklady súvisiace s označovaním pôvodu Spotrebitelia zaujímajúci sa o pôvod výrobku sa môžu rozhodnúť pre výrobky, na ktorých sa uvádzajú tieto informácie	Nedošlo by k segmentácii vnútorného trhu, a teda ani k ovplyvneniu vnútorného obchodu v rámci EÚ Vďaka absencii ďalšej záťaže by sa mala zachovať konkurencieschopnosť PPP z EÚ na medzinárodnom trhu
Scenár 2 – povinné označovanie pôvodu na úrovni krajiny EÚ/krajiny mimo EÚ alebo na úrovni tretej krajiny	Náklady	Poskytnuté informácie o pôvode by nemali vysokú informačnú hodnotu, pretože by boli príliš všeobecné Z týchto informácií by mohli vyplynúť ďalšie otázky týkajúce sa presnejšieho pôvodu potraviny, a to aj u spotrebiteľov, ktorí sa pôvodne o takéto informácie nezaujímali, čo by viedlo k určitej frustrácii Dodatočné náklady týkajúce sa označovania pôvodu sa pravdepodobne prenesú na spotrebiteľov	Na strane PPP by vznikli isté prevádzkové náklady vzhľadom na potrebu úprav v rámci dodávateľského reťazca a výroby Vo väčšine odvetví sa tieto náklady budú podľa odhadov pohybovať od zanedbateľných až po stredne vysoké – v prípade možnosti a) a od stredne vysokých až po vysoké – v prípade možností b) a c) Ďalšia administratívna záťaž podnikov a verejných orgánov, avšak nižšia ako v prípade scenára 3
	Prínosy	V tomto scenári sa zaručuje, že sa spotrebiteľom budú systematicky poskytovať informácie o pôvode Možno ho vnímať ako značku kvality a bezpečnosti potravín	Viac pružnosti v súvislosti s obstarávacími postupmi v porovnaní so scenárom 3 Spolu s uznaným systémom EÚ týkajúcim sa kvality a bezpečnosti potravín by tento scenár mohol prispieť k zlepšeniu postavenia potravinových výrobkov z EÚ v rámci medzinárodného obchodu
Scenár 3 – povinné označovanie pôvodu na úrovni členského štátu EÚ/tretej krajiny	Náklady	Vplyv cien za konečný výrobok by bol výrazne vyšší než pri scenári 2 Mohlo by to mať vplyv na rozpočet, ktorý spotrebiteľ venuje na potraviny, keďže predmetná právna požiadavka by sa vzťahovala na viaceré výrobky	Všetky PPP by znášali isté prevádzkové náklady z dôvodu zdvojnásobenia skladovacích kapacít, fragmentácie výrobných postupov, komplexnejších systémov vysledovateľnosti, zmien týkajúcich sa označovania V štúdii FCEC sa odhaduje, že prevádzkové náklady sa zvýšia o 10 až 15 % v prípade odvetví, ktoré nevyužívajú veľa rôznych miest pôvodu, no vo viacerých prípadoch môžu dosiahnuť až 30 %

Scenáre		Vplyv na spotrebiteľov podľa štúdie FCEC	Hospodárske vplyvy podľa štúdie FCEC
			Administratívna záťaž PPP a kontrolných orgánov by bola vyššia než pri scenári 2 V dôsledku tohto scenára by došlo k výraznejšej segmentácii trhu v rôznych potravinárskych odvetviach a potravinový dodávateľský reťazec by nadobudol domáci charakter, čo by sa mohlo prejaviť v nižšej konkurencieschopnosti na medzinárodnom trhu
	Prínosy	V tomto scenári sa zaručuje, že sa spotrebiteľom budú systematicky poskytovať informácie o pôvode Zlepšenie dôvery spotrebiteľov v potraviny	Vďaka uprednostňovaniu domácich potravín by daný scenár mohol slúžiť na podporu domáceho predaja
Scenár 4 – povinné označovanie pôvodu na nižšej úrovni (regióny)		Záujem spotrebiteľov nie je vyšší ako pri scenári 3	Výraznejší vplyv ako pri scenári 3

8. ZÁVERY

V súvislosti s faktormi ovplyvňujúcimi nákupné rozhodnutia spotrebiteľov, záujem spotrebiteľov o označovanie pôvodu sa zaraďuje za aspekty, ako sú cena, chuť, dátum spotreby/minimálnej trvanlivosti, praktickosť a/alebo vzhľad výrobku. Aj keď o označovanie pôvodu pri nespracovaných potravinách, jednozložkových výrobkoch a zložkách predstavujúcich viac ako 50 % potraviny prejavujú záujem dve tretiny až tri štvrtiny spotrebiteľov, ich informovanosť je nižšia ako v prípade takých kategórií potravín ako mäso, mäsové výrobky alebo mliečne výrobky.

Spotrebitelia spájajú informácie o pôvode výrobku s rôznymi aspektmi, ako sú kvalita, bezpečnosť či environmentálne otázky. Zároveň tvrdia, že by si kupovali domáce výrobky s cieľom podporiť hospodárstvo svojej krajiny, tu sa však medzi členskými štátmi vyskytujú značné rozdiely. Uprednostnili by informácie o pôvode na úrovni krajiny v porovnaní s informáciami na úrovni EÚ/mimo EÚ a ako sa zdá, prejavujú väčší záujem o miesto výroby v porovnaní s miestom poľnohospodárskej výroby suroviny.

Nespracované potraviny, jednozložkové výrobky a zložky, ktoré predstavujú viac ako 50 % potraviny, sú kategórie potravín zahŕňajúce podstatne odlišné výrobky, v prípade ktorých sa výrazne líši záujem spotrebiteľov o informácie o pôvode a hospodársky vplyv zavedenia povinného označovania pôvodu.

Zo správania reťazcov zaoberajúcich sa danými tromi kategóriami potravín analyzovaných v správe vyplýva, že pôvod zložiek sa často mení vzhľadom na snahu zachovať nízke nákupné ceny, ako aj kvalitu konečného výrobku. Povinné označovanie pôvodu na úrovni EÚ a dokonca ešte viac na úrovni krajiny predstavuje náročnú úlohu, ktorú treba zrealizovať v mnohých potravinárskych oblastiach, čo povedie k podstatnému zvýšeniu výrobných nákladov, ktoré sa napokon prenesú na spotrebiteľov.

Dobrovoľné označovanie pôvodu predstavuje scenár, ktorý by trh narušil najmenej, a pritom by sa vďaka nemu podarilo udržať výrobné náklady na súčasnej úrovni. Nepriniesol by síce uspokojivé riešenie spotrebiteľských požiadaviek týkajúcich sa systematických informácií o pôvode, spotrebitelia by sa však mohli v prípade záujmu rozhodnúť pre potraviny, na ktorých PPP dobrovoľne uvádzajú informácie o pôvode. V dôsledku povinného označovania pôvodu na úrovni EÚ (členský štát EÚ/krajina mimo EÚ alebo členský štát EÚ/tretia krajina) síce dôjde k menej významnému nárastu výrobných nákladov a menšej záťaži pre PPP a príslušné orgány členských štátov, no spokojnosť spotrebiteľov nedosiahne takú úroveň ako pri povinnom označovaní pôvodu na úrovni krajiny. Na rozdiel od označovania pôvodu na úrovni EÚ, označovanie pôvodu na úrovni krajiny by malo zásadný vplyv na vnútorný trh, v prípade niektorých trhov s možným zvýšením spotreby miestnych potravín.

Obidva scenáre zaoberajúce sa povinným označovaním pôvodu na úrovni EÚ aj na úrovni krajiny by mohli mať vplyv na medzinárodné dodávky potravín, a zasahovať tak do platných obchodných dohôd s tretími krajinami. Dodatočnými pravidlami označovania sa môže znížiť konkurencieschopnosť PPP z EÚ na medzinárodnom trhu. PPP z tretích krajín sa pritom obávajú možných dodatočných výrobných nákladov a poklesu objemu vývozu do EÚ, pretože spotrebitelia by mohli uprednostniť potraviny s pôvodom v EÚ.

Na záver možno konštatovať, že povinné označovanie pôvodu by pre príslušné orgány členských štátov najmä v súčasnom hospodárskom prostredí predstavovalo ďalšiu záťaž, ak by museli čeliť prípadným novým kontrolným úlohám vyplývajúcim z daných dodatočných požiadaviek.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, ako aj politiky Komisie týkajúce sa lepšej právnej regulácie, sa ako vhodná alternatíva javí dobrovoľné označovanie pôvodu popri uplatňovaní existujúcich režimov povinného označovania pôvodu v prípade konkrétnych potravín alebo kategórií potravín. Vďaka predmetnému označovaniu sa zachová súčasná úroveň predajných cien a spotrebitelia si budú môcť v prípade záujmu stále vybrať výrobok so špecifickým pôvodom. Toto označovanie však pritom nebude mať vplyv na konkurencieschopnosť PPP, ani na vnútorný trh a medzinárodný obchod.